

Eventuální úmysl

Eventuální úmysl se shoduje s vědomou nedbalostí v intelektuální složce, ale oproti eventuálnímu úmyslu u vědomé nedbalosti chybí volní složka vyjádřená srozuměním. Pokud tedy pachatel jedná v úmyslu nepřímém, srozumění vyjadřuje jeho aktivní volní vztah k způsobení následku, který je relevantní pro trestní právo. Způsobení takového následku není jeho přímým cílem, ani jeho nevyhnutelným prostředkem, poněvadž pachatel sleduje svým záměrem cíl jiný, který může být z hlediska trestního práva jak cílem relevantním, tak i nezávadným. Přitom je však vždy srozuměn s tím, že realizace tohoto cíle předpokládá způsobení, byť vedlejšího, následku významného pro trestní právo. Na takové srozumění se pak usuzuje z toho, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si pachatel představoval jako možný, a to ať už by šlo o jeho zásah, nebo zásah jiné osoby. Naopak vědomá nedbalost je budována na vědomí možnosti vzniku následku, což je schopnost pachatele rozpoznat a zhodnotit okolnosti, které vytvářejí možné nebezpečí pro zájem chráněný trestním zákonem. Při vědomé nedbalosti pachatel ví, že může způsobit následek trestného činu, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že takový následek nezpůsobí. Nechce ho způsobit, ani s ním není srozuměn. Spoléhá, že ho nezpůsobí, přičemž nejde o spoléhání se na náhodu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 704/2003, ze dne 3.7.2003)

Nejvyšší soud projednal v neveřejném zasedání dovolání obviněného Ing. O. D., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2002, sp. zn. 9 To 445/2002, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Břeclavi pod sp. zn. 2 T 337/2001 a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2002, sp. zn. 9 To 445/2002, a rozsudek Okresního soudu v Břeclavi ze dne 20. 5. 2002, sp. zn. 2 T 337/2001, zrušují, podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Břeclavi příkazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný Ing. O. D. podal prostřednictvím obhájkyň v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2002, sp. zn. 9 To 445/2002, jímž bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto jeho odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Břeclavi ze dne 20. 5. 2002, sp. zn. 2 T 337/2001. Tímto rozsudkem byl uznán vinným trestným činem porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. a odsouzen podle § 255 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na dvacet měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou podle § 59 odst. 1 tr. zák. na tři roky a šest měsíců.

Podle zjištění Okresního soudu v Břeclavi se obviněný trestného činu dopustil tím, že dne 14. 7. 1994 v B. v pobočce E., a.s., Ú. n. L., jako likvidátor V., státního podniku v likvidaci, B. n. P., na základě vlastního rozhodnutí bez souhlasu a vědomí jeho zřizovatele Okresního úřadu ve Ž. n. S. nebo jiných orgánů a v rozporu se svými povinnostmi likvidátora podepsal prohlášení ručitele, kterým se V., státní podnik v likvidaci, B. n. P., jako ručitel zavával ve

prospěch úvěrového věřitele E., a.s., Ú. n. L., pobočka B., uspokojit v případě neplnění úvěrovým dlužníkem jeho pohledávku z úvěrové smlouvy, na jejímž základě banka poskytla úvěrovému dlužníku Z. d. S. krátkodobý úvěr ve výši 5.000.000,- Kč, který jím byl následně vyčerpán, a za tím účelem současně podepsal ve prospěch banky vinkulaci termínovaného vkladu V., státního podniku v likvidaci, ve výši 7.500.000,- Kč, který měl u této banky, takže když Z. d. S. svůj úvěr ve výši 5.000.000,- Kč s úroky v celkové výši 263.856,80 Kč ve lhůtě splatnosti a ani později neuhradilo, E., a.s., pobočka B., se dne 27. 1. 1995 uspokojila z termínovaného vkladu V., státního podniku v likvidaci, B. n. P., takže na majetku českého státu ve správě V., státního podniku v likvidaci, B. n. P., vznikla škoda ve výši 5.263.856,80 Kč.

Obviněný podal dovolání v rozsahu odpovídajícím výroku o vině i výroku o trestu a odkázal v něm na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Vytkl, že nebylo prokázáno, že by po subjektivní stránce naplnil znaky trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák. Podle něj lze spolehlivě dojít toliko k závěru, že věděl o tom, že na spravovaném majetku může způsobit škodu, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že k takovému následku nedojde, přičemž důvody, pro které spoléhal, že následek relevantní z hlediska trestního zákona nezpůsobí, byly dostatečné a reálné. Vyjádřil přesvědčení, že se nemohl dopustit úmyslného trestného činu, poněvadž jednal toliko z vědomé nedbalosti podle § 5 písm. a) tr. zák. Navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení Krajského soudu v Brně zrušil a aby příslušnému soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné.

Trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. se dopustí, kdo jinému způsobí značnou škodu tím, že poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek.

Z tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku Okresního soudu v Břeclavi se podává, že soud pokládal u obviněného za naplněné ty znaky trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. účinného v době spáchání činu, které spočívají v tom, že pachatel „jinému způsobí škodu nikoli malou tím, že poruší podle zákona mu uloženou povinnost opatrovat a spravovat cizí majetek a takovým činem způsobí značnou škodu“.

Pro trestní odpovědnost podle § 255 odst. 1 tr. zák. se vyžaduje úmyslné zavinění pachatele a platí, že úmysl se musí vztahovat jak k porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tak i ke způsobení škody na něm.

Z hlediska napadeného usnesení a obsahu dovolání je významná otázka, zda byly naplněny znaky trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák. po stránce subjektivní, tj. zda bylo prokázáno úmyslné zavinění ve vztahu ke způsobení škody na cizím majetku.

Výrok o vině obviněného trestným činem porušování povinnosti při správě cizího majetku nemůže obstát především proto, že ohledně subjektivní stránky činu neučinily soudy taková skutková zjištění, která by naplňovala zákonné znaky úmyslu stran způsobení škody na cizím majetku, jak opodstatněně dovolatel vytýká. Užil-li okresní soud ve výrokové části rozsudku formulace, že v důsledku porušení povinností obviněného coby likvidátora státního podniku v likvidaci „vznikla škoda ve výši 5.263.856,80 Kč“, pak otázku zavinění nikterak neobjasnil. Neučinil tak ani tehdy, když dále na str. 3 - 4 odůvodnění svého rozsudku uvedl, že „obviněný musel být ve smyslu ustanovení § 4 písm. b) tr. zák. srozuměn s tím, že svým jednáním porušuje povinnosti likvidátora stanovené obecně závaznými právními

předpisy, což bylo jeho povinností vědět, ač takto nepostupoval, přičemž následně došlo k nesplácení úvěru a obviněný si musel být vědom toho, že může dojít pro nesplácení úvěru úvěrovým dlužníkem k plnění bance na úkor spravovaného cizího majetku. Postupem obviněného tedy došlo ke vzniku škody ve výši 5.263.856,80 Kč ...“ Ani krajský soud tyto nedostatky neodstranil. V odůvodnění svého usnesení uvedl, že se s právními závěry okresního soudu a zejména pak se závěry, jež se týkaly subjektivní stránky trestného činu, zcela ztotožnil, „když naznal, že jednání, jež je obviněnému kladeno za vinu, se tento dopustil úmyslnou formou“, aniž by však věnoval sebemenší pozornost právě otázce úmyslného zavinění ve vztahu ke způsobení škody na cizím majetku.

Závěr, že obviněný si musel být vědom toho, že může dojít k plnění bance na úkor spravovaného cizího majetku a tedy ke vzniku škody na něm, o úmyslném zavinění jednoznačně nevypovídá. Jsou v něm obsaženy skutečnosti významné jak pro závěr o úmyslu nepřímém podle § 4 písm. b) tr. zák., tak pro závěr o nedbalosti vědomé podle § 5 písm. a) tr. zák. Nelze totiž pominout, že eventuální úmysl se shoduje s vědomou nedbalostí v intelektuální složce, ale oproti eventuálnímu úmyslu u vědomé nedbalosti chybí volní složka vyjádřená srozuměním. Pokud tedy pachatel jedná v úmyslu nepřímém, srozumění vyjadřuje jeho aktivní volní vztah k způsobení následku, který je relevantní pro trestní právo. Způsobení takového následku, tj. v daném případě škody na cizím majetku, není jeho přímým cílem, ani jeho nevyhnutelným prostředkem, poněvadž pachatel sleduje svým záměrem cíl jiný, který může být z hlediska trestního práva jak cílem relevantním, tak i nezávadným. Přitom je však vždy srozuměn s tím, že realizace tohoto cíle předpokládá způsobení, byť vedlejšího, následku významného pro trestní právo. Na takové srozumění se pak usuzuje z toho, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si pachatel představoval jako možný, a to až už by šlo o jeho zásah, nebo zásah jiné osoby. Naopak vědomá nedbalost je budována na vědomí možnosti vzniku následku, což je schopnost pachatele rozpoznat a zhodnotit okolnosti, které vytvářejí možné nebezpečí pro zájem chráněný trestním zákonem. Při vědomé nedbalosti pachatel ví, že může způsobit následek trestného činu, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že takový následek nezpůsobí. Nechce ho způsobit, ani s ním není srozuměn. Spoléhá, že ho nezpůsobí, přičemž nejde o spoléhání se na náhodu.

Okresní soud se nezabýval otázkou, zda důvody, pro které obviněný podle svých tvrzení spoléhá, že následek relevantní z hlediska trestního zákona nezpůsobí, byly dostatečné a reálné, jak důvodně namítá obviněný. Stranou jeho pozornosti zůstalo vystavení směnky vlastní dne 13. 7. 1994 směnečnickem Z. d. S. ve prospěch V., státního podniku v likvidaci, B. n. P., avalované předsedou družstva Ing. V. P. Soud nezjistil, jaké měl obviněný poznatky o ekonomické situaci Z. d. S., a ani si neopatrnil žádné poznatky o reálné ekonomické situaci tohoto subjektu ke dni 14. 7. 1994. Náležitě objasnění a zhodnocení těchto okolností je nezbytnou podmínkou pro spolehlivý závěr o formě zavinění obviněného ve vztahu ke způsobení škody na jím spravovaném cizím majetku. Není nutno zvláště zdůrazňovat, že takový právní závěr musí mít spolehlivou oporu ve skutkových zjištěních vyjádřených ve výroku o vině obviněného.

Výrok o vině obviněného Ing. O. D. trestným činem porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. nelze označit za správný. Skutek zjištěný Okresním soudem v Břeclavi byl nesprávně právně posouzen ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a na nesprávném právním posouzení skutku spočívá též dovoláním napadené usnesení Krajského soudu v Brně, který se s nesprávným výrokiem o vině ztotožnil.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání obviněného zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně a jako vadnou část předcházejícího řízení zrušil i rozsudek Okresního soudu v Břeclavi (§ 265k odst. 1 tr. ř.). Zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu (§ 265k odst. 2 tr. ř.). Okresnímu soudu v Břeclavi přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265l odst. 1 tr. ř.). Při novém rozhodování je Okresní soud v Břeclavi vázán právním názorem, který v tomto usnesení vyslovil Nejvyšší soud. Rozhodnutí krajského soudu a okresního soudu byla zrušena jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, takže v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch.

Nad rámec otázek, k nimž bylo třeba se relevantně vyjádřit z podnětu podaného dovolání, Nejvyšší soud připomíná, že skutku se měl obviněný dopustit v době, kdy skutková podstata trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák. neobsahovala též znění odstavce třetího, podle něhož odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu. Tuto podobu má ustanovení § 255 tr. zák. až s účinností od 1. 1. 1998 (viz novela trestního zákona provedená zákonem č. [253/1997](#) Sb.). Přestože závěr okresního soudu o kvalifikaci škody převyšující částku 5.000.000,- Kč jako škody značné není sice správný (jde o škodu velkého rozsahu), ustanovení § 255 odst. 3 tr. zák. nelze použít, protože by šlo o posouzení trestnosti podle pozdějšího zákona, ač by to pro obviněného nebylo příznivější, což by bylo v rozporu s ustanovením § 16 odst. 1 tr. zák. Současně nelze aplikovat ani skutkovou podstatu trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255a tr. zák. (způsobení značné škody z vědomé nedbalosti), neboť ta byla do trestního zákona zavedena jeho novelizací zákonem č. [105/2000](#) Sb. s účinností od 1. 5. 2000 a v době spáchání skutku nebylo možné vyvodit trestní odpovědnost při nedbalostní formě zavinění (a to ani nedbalosti vědomé) ve vztahu ke způsobení škody při porušení jakékoliv povinnosti při správě cizího majetku.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)